

Kiviniemi kiirastulessa, ~~XXI~~ 7
~~Kiviniemestä~~ ~~Tammokan~~ ~~riemessä~~ ~~XX~~

Sodasta ja sen seuraamuksista on paljon puhuttu, ehkä jo aivan tarpeetomankin paljon, kuulee usein nuorempien suista naivia huomautuksia että vaari on tainnut unohtuakin sinne rintamalle. En tiedä miten asia kenkin kohdalla

lienee, yksi on kuitenkin ilmeinen, ettei nämä koetut muistot unohdu mielestä vaikka vuodet jo uhkaavasti meitä veikkoja harmaannuttavatkin Keltä puuttuu jalka, kenellä on vain toinen käsi, löytyy sellaisiakin joilla on vain muistot molemmista, silti tulee vastaan sellaisia neropatteja jotka ovat valmiita neuvomaan, että olisi ollut paljon mielekkäämpää, silloin sodan alussa jo poiketa suoraan metsäkaartiin, olisi kuulemma maamme asiat vallan toisella tolalla, mitä on nyt. Saattaisi olla niinkin, vai saattaisikohan? peloittavia esimerkkejä, jotka puhuvat asiasta vallan toista kieltä, löytyy ties kuinka paljon. Alkäämme silti pukeutuko mustiin, vaan antakaamme mielikuvituksemme lentää. Olettakaamme, että kaksi aseveikkoa istuu lauantai-iltana siinä Mittumaarin aikaan savusaunan rapulla, ilma on mitä parhain ja sauna henkäisee täyteläistä antiaan, ja aivan kuin sattumalta toinen

veikoista kohottaa lasinsa kysäisten, että muistatkos sitä silloin..... Niin, eikös se ollutkin vuonna -39 silloin Marraskuun viimeisenä, olihan se. Ilmassa oli jotain sellaista erikoista mihin eioltu ehkä oikein osattu varautua, sellaista suuren maaottelun tuntua. Emmekä tienneet sitäkään, että tämä ottelu tulisi mitäkiinteämmin vaikuttamaan meidän Karjalaisten elämään, asuimmehan Kiviniemessä, paikassa, missä Vuoksi purkaa vetensä Suvantoon, Suvanto taas edelleen Laatokkaan ja Laatokka, ties minne. Jo aamuvarhaisesta elämä tässä pienessä asutustasamassa, tuntui saaneen sellaisen hermostuneisuuteen viittaavan käänteeseen, ihmisiä tuli ja meni, kaikilla tuntui olevan valtaisa kiire kuka touhisi mitään. Meitä nuorempia tällainen touhuilu vähän kummastutti siitäkkin huolimatta, että aamulla 7:n uutisissa ilmoitettiin Neuvostoliiton joukkojen ylittäneen valtakunnan rajat. Sota oli alkanut ja sen tunnussäävelen saimme kukin omilla korvillamme kuulla, ehkäpä jo hyvinkin nopeasti ja sen saimmekin hyvin nopeasti, ei kulunut kuin muutama hetki aamun alkaessa vaaleta, ilmestyi taivaalle lentokoneita, sotilaat sanoivat niitä hävittäjiksi Ne olivat pienikokoisia käytökseltään erittäin pahasisuisia ampuivat konekiväreillään kaikkea mahdollista, siinä saivat autot niinkuin tavalliset jalankulkijatkin samasta putkesta, mitä pahaa lienevät kukin olleet tekemässä? Kumma kyllä, vaikka näitten pörrijäisten karuselli kesti Kiviniemen yllä kotvan aikaa, ei ketään ainakaan tietojeni mukaan kuollut, hyvistä yrityksistä huolimatta, pieniä naarmuja lukuunottamatta kaikki selvisivät toistaiseksi, mutta pahinhan olikin vielä edessä. Hävittäjistä muuten yksi ammuttiin alas Haidermaan kylän yläpuolella, lentäjä oli saanut osuman kivärin luodista suoraan sydämeensä liekö ollut vahinko, vai jokin mestariampuja asialla?

Kello 10:n tienoissa saapui juna Raudusta, evakkojuna, tuoden mukanaan valtaisan määrän ihmisiä, ihmisiä, jotka olivat joutuneet lähtemään kotiaan aivan yöpukimissaan, vihollisen tykistötulessa olivat kahmaisseet lähtiessään kuka mitä oli mukaansa löytänyt, tykistötuli oli katkaissut sähkövirran ja näin tuli otetuksi mukaan hädissään sellaista, mikä pimeässä kätevä tavattiin, aivan tarpeetontakin Siinä kaiken surkeuden mukana vaelsi ~~joskus~~ säällittävytydessä vertaansa vailla oleva saatto, pieni arviolta noin 10:n vuotias ~~tyttö~~ tyttö kantoi sylissään veristä vaatekääröä tyttö itki katkerasti ja hänen kantamastaan ~~kääröstäkin~~

kuului valitusta, jokaisella matkalaisella tuntui olevan omat ristinsä kannettavana, niin että jokainen sai kulkea matkansa omin voimin, ei tullut apua tälle pikkutyöllekkään surkeuteensa, vaikka sitä kaiken järjen nimessä olisi pitänyt saada. Matka jatkui edelleen, kulkua seurasi sivusta katsoen eräs Kiviniemeläinen lottu, huomasi lapset ja ojensi auttavan kätensä, vei heidät sisään tienvarressa olevaan taloon ja antoi ensiavun. Siinä selvisi, että tyttö oli tullut äitinsä mukana Raudusta tavaravaunussa, siinä Mäkrän seisakkeen paikkeilla 4 vihollis hävittäjää hyökkäsi junan kimppuun ja seuraukset olivat vallan tuhoiset. Useat ihmiset saivat surmansa täyteen ahdetuissa tavaravaunuissa, voi vain arvailla tunnelmaa joka silloin oli vallalla. Lasten äiti oli saanut surmansa hävittäjän ampumasta luodista ja oli omalla verellään merkinnyt molemmat lapsensa. Aika kului, oltiin kohta puolissa päivin, radio luki jatkuvasti uutisia ja tietoituksia, joissa neuvottiin suojautumaan vihollisen ilmahyökkäyksien sattuessa ja ne olivatkin kohta hyvään tarpeen, kello kahden maissa alkoi kuulua jostain, kuin kaukaista urkumusikkia, se voimistui vähin erin ja vihdoin alkoi näkyä taivaalta hyvin korkealla lentäviä, kauniissa järjestelmässä kaksimoottorisia pommikoneita, noin 30 kpl, sotilaat sanoivat kyllä että ne olivat Suomalaisia, olisivathan ne jo pudottaneet pomminsa jos ne viholliskoneita olisivat. Ovat matkalla jonnekin länsikannakselle naapurin harmiksi. Tuntui suuremmoiselta nähdä jotain noin mehtavaa, se teki mukavaa, kunnes.....oli kulunut noin viisitoista minuttia, se kaunis urkumusikki oli muuttunut korvia huumaavaksi pauhuksi, nämä äsken vielä Suomalaisina pidetyt koneet olivat kuin taikauskusta muuttuneet vallan toi seksi, niitten siipien alla komailivat isot punaiset tähdet, eivätkä ne olleet enää korkeuksissakaan, joku sata metriä vain. Nyt alkoivat tapaukset kulkea Kiviniemessä nopein askelin ~~KXXKXX~~ kohtalokkaaseen suuntaan. Tämän päivän jokainen siellä silloin ollut muistaa, niinkauan kuin elonpäiviä riittää. Pommit iskivät jäätyneseen maahan valtavalla voimalla katkenneita puita ja muuta kamaa -lenteli sinne tänne, kaikesta huomasi että Neuvostokoneet yrittivät katkaista Kiviniemen kosken yli johtavat sillat, laivue toisensa jälkeen pudotti lastinsa linjassa maantiesilta-rautatiesilta, pommien voima oli suorastaan valtaisa, makasimme maantieojassa siinä Sipposen ja aseman välimään, isoja kiviä ja maamöykkyjä len teli kaikkialle, vaikka olimme ojassa, niin maa heilui allamme niinkuin humalassa. Muutamassa minutissa oli ennen niin kaunis Kiviniemi, kuin sutten repimä, taloja paloi siellä täällä ja mylly senkuin vaap pyörii, kuului huutoja ja valituksia ilma oli täynnä savua ja pölyä, kaaos vaikutti kutakuinkin täydelliseltä. Kaikesta huolimatta ihmiset säilyttivät malttinsa, jos tuo aamupäivällä nähty lapsitrauma masensikin mielialaa, niin jotain aivan toisenlaisia oli nyt näköpiirissä. Asemalta ~~X~~ saapui jatkuvasti evakkoja ja näitten mustalaispariskunta, molemmat jo vanhuksia vaimo käveli keskellä tietä, takana tuli ukko taluttaen narunpätkässä hevosta, pommitus jatkui kiivaana, huusimme eukolle, että painuisi matalaksi, tuossa tuokiassa oli kuitenkin ukko rinnallamme ojassa, mutta eukko jatkoi menoaan, sanoi, ettei ole ennenkään ojassa maannut, eikä aijo tehdä sitä nytkään, kertoi olevansa Raudun mustalaisia, eikä kuulu niihin jotka pelkäävät, mielestämme hän puhui totta. Sitävastoin ukolta pääsi hevonen irti juosten valtoimenaan tiellä, mutta eukko jatkoi menoaan niinkuin ei mitään olisi tapahtunutkaan, mennessään hän kyllä vilkuili ympärilleen huutaen kuuluvasti Manta nimeä, en ymmärtänyt mitä hän sillä tarkoitti, mitään naisia, en ainakaan mustalaisia, lähettyvillä huomannut

3)

Tämä jäi arvoituksiksi, kuka tuo eukon huutama Manta oli ja mihin oli tässä mytässä joutunut, oliko hän ehkä eukon omaa sukua, vai mikä lie ollut. Huonokin ilma loppuu aikanaan, samoin pääsi Kiviniemikin rauhaan pommittajistaan, olivat kai poistuessaan tehneet suuremman palveluksen silloin vallassa olevalle Kuusisen hallitukselle, ainakin Tiltu mainitsi iltalähetyksessään Kiviniemen kaupungin täysin tuhouutuneen ilmapommituksessa. Oli sentään säästytty pahimmalta, molemmat sillat olivat kuin ihmeenkaupalla säilyneet ehyinä, rautatie sillasta oli pommi mennyt läpi mutta sekään ei ollut räjähtänyt, joten onnellakin oli ollut sormensa pelissä. Mitä kaikkea olisikaan ~~XXXX~~ tapahtunut, jos tuo ensimmäinen koneitten Kiviniemen ylitys, olisi tapahtunut tämän viimeisen sijasta, mitään ilmahälytystä ei ollut annettu ja ainakin maantiesilta oli tupaten täynnä ihmisiä ja ajoneuvoja, voi vain kuvitella tilannetta. Edessä näytti olevan evakkotaival oli otettava mukaan vain se, mikä mukana jalkapatikassa kulki, eikähän sitä ollut suurempia otettavanakaan, vanhat saappaat vaihdettiin uudemmiksi, ulsteri päälle ja matkaan. Siinä tietä mitatessa, kiintyi huomio entisiin tuttaviiin, Kauppias Ivanofin rapuilla istui mustalaispariskunta ja vieläpä aivan täysilukuisena, ylimmällä rapulla eukko, vähän alemmalla ukko puukko kädessä, syöttäen reppunsa antimilla suurikokoista koiraa, hevonenkin oli siinä puomiin sidottuna alahuuli lerpallaan, syömistä tosin ei ollut, mutta kaikki näyttivät oloonsa tyytyväisiltä. Mantankin arvoitus sai siinä samalla ratkaisunsa. Jos mustalaisilla ei suurempia huolia lie ollutkaan, niin tätä samaa ei suinkaan voinut sanoa paikkakuntalaisista. Aivan vieressä peloi talo, vähän kauvempana toinen ja kolmas, ne mitkä olivat säästyneet kaikkein pahimmalta seisoivat särkynein ikkunoin ja ovin, vain niinkuin lopullista armoniskua odottaen. Ei ihme, että mieli oli se mikä oli, siitä huolimatta kuin yhteisestä sopimuksesta kenenkään en kuullut vaikeroivan kohtaloaan, pikemminkin monenkin kasvoista voi lukea uhmaa, eikä kosto-kaan liene ollut vieras tunne, olihan moni menettänyt melkein kaikki minkä omisti. Tälläisenä jätin taakseni Kiviniemen viimeisenä päivänä Marraskuuta 1939.

Kunnioittaen
Kalervo Paukku

1673

1703

Paukku, Kalervo
Pirkkalaistori 4
37100 Nokia
puh. 931- 410731

Ts Karjalaa kannas
Kiviniemi

Kiviniemessä kiirastulessa

AIKAKAUSLEHTI

KANSA TAISTELI

— miehet kertovat

Helsinki, Töölönkatu 35 B 1b

Toimitus: XXXXXXXXXX

Kanttori: Helsinki, Korkeavuorenkatu 28

*Michael
8*